

раціонального природокористування присвячені роботи учених О.Ф. Балашського, І.К. Бистракова, Б.В. Буркинського, Б.М. Данилишина, М.І. Додішнього, С.І. Дорогушова, В.С. Мішенка, В.М. Степанова, К.М. Сивініка, С.К. Харіткова, В.Я. Шевчука та ін.

Широко розповсюджене відношення до туризму як до такого виду діяльності людини, яке є сегментом надзвичайно складної системи, що охоплює різноманітні спектри навколишнього середовища та різнобічно впливає на довкілля. Це стосується, зокрема, територій, які відведені під організацію національних парків (далі – НП), які належать до природно-заповідного фонду України (далі – ПЗФУ). Досвід ряду країн, зокрема Італії, Польщі, Чехії, Німеччини, підтверджує той факт, що саме через систему НП окремі уряди отримують засоби успішного збереження великих за розмірами екосистем. Як зазначають фахівці [14], Концепція розвитку збалансованого туризму привертає особливу увагу саме з погляду підтримки цих улюблених туристами територій. Як відомо, «геоетичні та практичні засади системної еколого-економічної оцінки рівня розвитку територій і цілих країн здійснюються з урахуванням різномісцевих факторів – економічного, соціального, екологічного, медико-географічного тощо» [13, С. 28]. Відомо потужна діяльність у напрямку національного використання територій національних і природних парків Федерації національних і природних парків Європи, яка, визначаючи необхідність розвитку та освоєння природоохоронних територій, наголосила на потребі в контролюванні і збалансованій політиці туризму. Науковцями України також здійснюються системні дослідження певних територій щодо дотримання умов еколого-господарського балансу території, розробляються теоретико-методологічні засади екологічної сертифікації територій – система, еколого-економічна оцінка різномісцевих факторів довкілля, існуючої та запланованої інфраструктури в контексті виконання вимог світових стандартів та євроноорм [13, С. 29].

Метою статті є розроблення теоретико-методологічних засад національного використання територій ПЗФ України для організації послуг екологічного туризму із урахуванням еколого-економічної оцінки факторів довкілля, існуючої та рекомендованої для якісного надання послуг екотуризму інфраструктури в контексті збалансованого (сталого) розвитку, нормативно-правове забезпечення цих процесів.

В Указі Президента України «Основні напрями розвитку туризму в Україні до 2010 р.» серед чинників, які мають складати основу державної політики в галузі туризму, зазначено, зокрема, необхідність організації приміських зон короткочасного відпочинку, створення нових рекреаційних зон загальнодержавного та місцевого значення; створення

закладених в ідеї сталого (збалансованого) розвитку (далі – ЗР), щодо планування та організації діяльності на територіях природно-заповідного фонду України, зокрема організації екологічного туризму.

Аналізуючи останні дослідження в окресленому автором напрямку, доцільно зазначити, що за останні роки, які минули з часу підписання Україною «Порядку денного на XXI століття», промайнуло більш як 15 років, але аналіз досягнень в Україні щодо збереження природних ресурсів залишається у вкрай важкому стані. Так, за висловом академіка Національної академії наук України (далі – НАНУ), президента НАНУ Б.Є. Патона, «зараз ми маємо в нашій країні надзвичайно детрадований природно-ресурсний потенціал, а ефективні та дієві механізми регулювання природних основ життя практично не функціонують» [11, С. 7]. Це недовзначне висловлювання відомий вчений оприлюднив на Першому Українському екологічному конгресі, який відбувся у вересні 2007 р. та ставив собі за мету привернути увагу всієї спільноти України до нагальних питань впровадження ідеї збалансованого розвитку України як шляху до здоров'я і добробуту нашої.

Одним із важливих аспектів процесу досягнення збалансованості в Україні вважається процес збереження і відновлення природно-ресурсного потенціалу. На думку академіка НАН України К.М. Ситника, яку він висловив також на Першому екологічному Конгресі у 2007р., одним із найголовніших завдань України має стати потреба в інтересах добробуту українських громадян розумно скористатися тим фактом, що наш природно-ресурсний потенціал оцінюється у світі як один із найбільших на планеті [11, С. 8]. У резолюції Українського екологічного Конгресу серед важливих завдань відмічені такі необхідні забезпечення ефективного функціонування національної екологічної мережі: зростання площі природно-заповідного фонду до середньоевропейських показників (не менш, як 10%); удосконалення системи моніторингу біо та ландшафтного різноманіття; підтримка розвитку екологічного туризму [11, С. 12 – 13].

Державною програмою «Ліси України на 2002 – 2015 р.р.» оптимально для України зазначено лісистість у межах 19-20%, для чого слід збільшити площу лісів щонайменше на 2 - 2,5 млн. га. Деякі дослідники вважають оптимальною лісистість у межах 25%. Майже всі лісові масиви України потерпають від інтенсивного техногенного та антропогенного впливу [12, С.18]. З означених питань за останні роки завдяки активності та небайдужому ставленню до розробки та втілення ідей сталого розвитку в Україні науковцями, громадськими діячами опубліковано ряд статей за результатами наукових досліджень. Зокрема, питанням